ACC. N:R M. 10103: 1-19.

Landskap: Skåne

Härad: Harjagers

Socken: Kävlinge

Uppteckningsår: avskr. 1946

Uppteckn. inlämn. av: politimeskr. V. Woll

Adress: Kerteminde (Fyen)

Berättat av: fröken Johanna Woll

Född år 1845; död 1932.

Gamla minnen från Kävlinge på 1850-1860-talet. s. 1-19.

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

Detta är en avskrift av V. Wolls manuskript.

ACC. N:R M. 10103 :/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Gamla minnen"

Kävlinge(Kjeflinge) i Harjagers härad
vid 1850-1860-talet

Av Fröken Johanna Woll,
f. 1845, d. 1932.

(Kjeflinge) Kävlinge var då ett helt annat än nu för tiden. Den gamla kyrkan med sina sju hundra år var då byns endaste tempel. Närmaste läge omkring denna säges hava kallats Grimstorp, men detta namn har väl sitt ursprung mycket långt tillbaka i tiden.

Själva kyrkan är belägen å en liten backe, sedd söder ifrån omgiven av en ganska hög och bred gråstensmur och inför denna stora träd, lika höga som kyrkan. Trädslagen var alm och lön.

(Her følger en laengere Beskrivelse af Kirken udvendig og i indvendig)

Något om kyrkans närhet. - Nära invid fanns en källbäck, frisk och klar, med det bästa källvatten, som fanns i byns närhet, (och) Den var till stor nytte inom samhället, både för

ACC. N:R M. 10103:2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

folk och kreatur, där byens gäss och änder hade sin bästa tillflykt under den kalla vintertiden att ligga och flyta uti; det var varmt om vinteren, om den var än så skarp kyla för övrigt, så frös den inte till is som andra vattensamlingar brukas göra, utan den sprang lika klar så-väl vinter som sommar. När bönderna skulle använda mycket vatten till något, så sattes ett dämme för, så det blev en större samling, som när dem skulle slå ihopa väggar till däras byggnader(till däras s.k. "lergille"), då byens pigor skulle klina ihop väggarna till däras uthus o.s.v. - Sådana giller brukades mycket av de gårdar, som ligger nära kyrkan, Ola Knuts å No 14 och Nils Pers å No 12; nu båda gårdarne försvunna och i stället stora tvåvånings-hus och gator, med flera förändringar, som nyara tiden omorganiserar.

Vid den här omnämnda källbäckan har även en vattenkvarn ~~varit~~, (då där var) med en inrättad (en) mölle-damm, som pågarne brukade segla uti, då de fick låna det stora baks-tråget av närboende, det var ju en god förnöjelse. En större sten, som hört till kvarnens byggnadsgrund, ligger kvar ännu på grund av sin storlek och jordfasthet å (jorden) No 14, där källbäcken med en susande fart för förbi, emot (åen Löddeström). Här i närheten låg den gamla Klockaregården, som då innehades av Kantor Berzelin. Denna gård finns icke mera något spår utav; vid denna ledde vägen dels åt möllan och dels åt gästgivare-

Kävlingeån (vid utloppet Löddeå).

ACC. N:R M. 10103:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gården.

Storgatan, som det ännu är, var då mycket trafikerad å den tiden med många resande, som färdades den vägen. Där kom postiljonen, som lät sina posthorn ständigt ljuda både natt och dag, för att andra resande skulle i en hast vika undan för denna kurir, som skulle fortare än andra människor.

Långsammare resande var fiskhandlande gummor från Råå och Borstahusen, som skulle till Lund med sina varor, men höll gärna till och lät Kjeflinge-boar få köpa av deras goda varor, förutan att tala om alla dessa övriga trafikanter na. Gummor från Laholm med deras tyger. Dalkullor slog sig ner å vägkanterna vid allmängata under de stora pilträden och arbetade hår-arbeten; Wadstena-gummor sålde knipplade spetsar, och Dalmasar var även här med sina kramlåder, knivar och dylikt från Eskilstuna, ja sådana storartade affärsmän i alla branchen, än flera kan ihågkommas. Sirupsgubben från Västra Karaby, Nils Jönsson, Sirupsankaret i ena ändan av tvärpåsen och den andra innehöll pipar, sikoria, knivar, häktringar, synålar, syringar m.m.; han gick stuga för stuga.- En man från Stävieljung, Lars Olsson, köpte lump och sålde samma slags kramvaror i husen.

- En pappershandlare från Klippans bruk, som hette Holmberg, sålde även lack och oblater til bref o.s.v. - Vidare en man

ACC. N:R M. 10103:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

från Stockholm, Hedin, hadde sitt distrikt, att här i orten hos herskaperna att stämma däras instrument. En vandrades urmakare, Lagerberg, förut en man, som kommit på obestånd, gick omkring med sin värktygslåda för att laga klocker, bodde i det gamla brohuset, kallad "broskräddarens under broen". Å samma ställe bodde en vadrades skomakare av namnet Waling. Många kakgummor från både Lund och Landskrona hadde sin omsättnings-ort här i Kjeflinge, i synnerhet vid större folksamlingar här, beväringsmöte, remontmöte, ting och många andra s.k. möten och sammankomster i denna "huvudstaden" i Harjagers härad; sedan för alla de skogboar, som körde denna vägen fram med sina handelsvaror, dragna af kor eller stutar. Dessa varor bestod av bräder, plank, ved, skoffor, korgar, kvastar, vigrar, täckekäppar, träskor, eneris, julved, kar, träpumpar, stigar, bekbarkar, julgranar, trädplantor av gran, björk, skogsbär, lingon och blåbär m.m. Dessa resande brukade hava sin hållplats här på gatan och gröningen nära Gästis. Då drogs fram däras hökassar, ~~och~~ framlades för däras behornade dragare och därefter vattnades i den förut omtalta källbäcken, som där framringlade. Kjeflinge var som sagt en central för alla de vägfarande, som skulle färdas här åt detta hållet, vilket Gästgivaregården samt den stora bron över ån, Löddeström, var så mycket bidragande till.

ACC. N:R M10103:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bland storresande bör nämnas Konung Oskar (den förste) med gemål Drottning Josephina med doter Prinsessan Eugenia. Då var det stor tillställning på Kjeflinge gata och dess närhet, (där de kungliga skulle köra fram). En större äreport var uppställd med allt blommor och grönt, som i samhället kunde anskaffas av de goda (Kjeflinge-boar). Konungen borde äras, det (kan) icke förtänkas. Länsmän i uniform med trekantiga hattar och fjärdingsmän och alla andra ordningens upprätthållare var komna tillstädes för att så värdigt som möjligt emottaga Hans Kungl. Maj:t på Kjeflinge gata. Och för övrigt män, kvinnor och barn utur huse för att skåda landets fader, gatan måtte jämt och ständigt hållas klar för de ankommande höga gästerna. Så äntligen efter mycket väntande och snackande synes konungens vagn komma; då uppstämmes "Hurra" i långa banor och jubel över de väntades ankomst. Den kungl. vagnen stannar bland folkmängden, där den trängde sig så nära, som möjligt (kunde tillåtas). Men så var det en gammal gumma (granne till dens föräldrar, som skriver detta), Elna Pål Jöns, i vardagslag kallad "Pål Jönskan", hon nöjde sig icke med att ändast se Drottningen, utan ville även tala med henne. Hon trängde sig fram till det öppna vagnsfönstret, räkte fram sitt huvud emot Drottningen och sade " I - I, är detta vår Drottning?", då (hon svarade så vänligt "Ja, det är det", och (då) gumman skakade på huvudet

ACC. N:R M. 10103:6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och drog ett långt "I - I ä då detta vår Prinsessa?", då hon fäste sina ögon åt den bredvid sittande. Då även Drottningen svarar: "Ja - ha, det är så, och hon är inte mera än sexton år, och hon är lika hög som jag," då Drottningen gav vink att resa sig och visa gumman, att så var det; alltså reste de kungliga damerna sig i vagnen för "Pål Jönskan"; det var en tillfällig ära, som allt sedan blivet omtalad. - Sedan reste det Kungl. Herskapet vidare. Och Kjeflinge Storgata har visst inte haft sådan ära sedan.

Konung Karl fjortonde Johan hade förut jemte då-varande Kronprins Oskar jemte Drottning Desideria även gästad Kjeflinge utan att några särskilda minnen förenat sig, då han - Kronprinsen - lät ändast se sig gå upp för tingshustrappan, strök en tändsticka på väggen och tände sin sigar, gick inte in där och såg, hur där var pyntat för de Kungl. emottagande. Drottningen ändast besökte toaletten å gästis, reste så fort hästombytet ägt rum. Det var som brukeligt, att resande hade hästombyte vid gästgivaregården, och detta skulle även nu ske för dessa höga resenärer, alltså kgl. kusk medföljde för ordningens skull. Så när de vanliga skjutspågarne skulle spänna seldonet på hästarne, framträdde denna högå kusk, svor och dundrade över drängpågarnas okunnighet, det borde gå med önskad fermétet. Då framsteg en gammal smed och tog till orda: "Wad väsnas du för? Du är väl med för du skal se efter". Hur

ACC. N:R M.10103:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kusken tog detta, har icke omtalats (antagligen med ro).

Eftersom vi nu är så nära Gästis och Tingshuset (som hade sitt läge gent emot, endast gatan emellan), så kan vi tala om något dess innehavare. Hans namn var Bös, och det var han också, när det gälde, och i så fall lät han rätt mycket tala om sig och sin stränghet, även bland sina gäster i händelse någon hade något att anmärka emot serveringen eller annat, då vankades snösigheter, till och med de så kallade örfilar. En gång där var utkomna en del studenter från Lund för att fästa hos den värden, och de blev serverade å den så kallade andra sidan förstugan befintliga gästrummen, där där fästades till dessa herrar glömde både lag och rätt. De drog ner fönstergardinerna och tände eld å dessa efter att avsluta kalaset med. Men då kallade Bös sina drängar, och då blev det "böst" för Herrar studenter, och därefter placerades dem i en höstvagn och kördes till Lund och upp till däras Rektor, som fick del av däras "merit-lista" å Kjeflinge, och så fick Rektor dömma efter s in lag.

Vidare om Bös. En närboende smed å allmängata brukade å dess grönning beta sina gäss och grisar; så en dag kom Bösens hundar bort og bet en gris fördärvad för smeden; detta blev inte gynsamt för herr Bös, för smeden var en desperat man, som inte lätt lät skrämma sig; han tog en stor hammare

ACC. N:R M. 10103:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i handen och skulle gå till gästgivaregården och tala med Bös om grisen. Inkommen å gården möttes smeden och Bös. Då smeden i en häftig ton sade: "Herrens honga har bitet ihjäl min gris", då träffade Bös på en skarp man, då han svarade: "Ja så, har de det; ja, då får Lars få en annan gris igen, som fullt upp kunde ersätta den andra." Så fick smeden en bättre gris igen än den, som blev biten. - Det var smeden, som kunde skrämma den argsinte och stränge gästgivaren, som altid ville tvista och processa med folk i vanliga fall.

En gång gorde vederbörande åtal på denne Bös, för han uppfört en hållstall-länga å allmängata, som sträckte sig helt nära gästis. Bös svor och dundrade över åtalet, sade sig aldrig riva denna byggnad undan; alltså processen fortgick. Då anlände Kungl. utslag, att byggnaden skulle rivas bort, f fick icke ligga till hinders för antågande trupper, då det var däras tillhörighed som tågplats. Som detta utslag var kungjort, så brann längan ner om natten, utan att närboende märkt någon brand, utan ändast om morgonen sågs ruinerna därefter; så blev platsen fri, uten att den skulle rivas, och Bös höll sitt ord, att han inte ref ner den.

Midt emot gästgivaregården var Tingshuset beläget, ett mycket bra hus, högt och stora vackra rum och Tingsal, vilket blev tjänstledigt, då tingförhandlingarne blev överflyttade

ACC. N:R M.10103:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till Åkarps tingställe vid Marieholm.

Warotagna saker, som ännu finnes kvar, är Bibelen, som hade sin plats på domarebordet, för att vittnen med två fingrar på denna heliga skrift skulle bekräfta sitt sanningsenliga vittnes-mål, och då efter edens aflaggande ordföranden på domar-sätet erindrade dem om edens vikt att tala sanning, varefter händelserna i sin helhet skulle meddelas. Här i detta hus var ständigt något, som skulle förrättas, och ting hölls ut på nätterna; så hände, att någon av de beroende anmärkte högt i salen, att rättegångstimman var förbi, och anhöll att dens mål måtte komma före o.s.v.

Alltså den omnämnda Bibeln, tryckt i Stockholm för över hundra år tillbaka, har för närvarande sin plats på altaret i Kjeflinge gamla kyrka. Klubban, som domaren förkunnade domen med, finnes även i förvar hos brevskrivaren här.

Nu något om den gemensamma folk- och småskolan(det sexklassiga läroverket i Kjeflinge) under brevskrivarens barndoms-tid.

Skolan hade sitt läge, där Höjs-vägen stöter samman med mossvägen samt stora landsvägen, som leder från Lund och går emot Landskrona, ett gammalt hus av röd tegel och korsvirke. Södra halvan var skolsalen och andra delen bostad åt

ACC. N:R M. 10103:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

läraren; en stuga med eldstad och en mindre kammare utan eldstad samt ett ganska obekvämt kök. Ellebranden var Torv, så mycken torvrök förmärktes i detta huset. Den biträdande läraren hade sin liggplats i skolsalen invid den stora jern-kakelugnen, som var försedd med den "Stora Draken" å siderna, som nog alltid blev översynad av barnen på lediga stunder, då det grundades över den långa lexan, som det var frågaom, i Katekesen, Hustavlan och allt annat, som var inom förklaringens pärmar, symblom m.m. samt Bibelskhistoria, Salighetens grundmedel och ordning, Testamentet och Psalmboken samt tabellläsningen upp åt väggarne. Som monitör för dagen utsågs av mäster en av de bästa, att med monitörstaven i hand och sin barncirkel däromkring höll et mästerhögt kommando över denna anförtrodda värdigheten att peka på tabellen och emellan-åt meddela en och annan ett rapp av staven. Den, som skulle bli monitör för dagen, skulle mens bönen afhölls av mäster från katheder, stiga upp och stå på bänk-ändan; då den var över, ringde mäste första slaget med klockan, då monitören vände sig om och vid andra ringningen hoppa ner på golvet; åter ett tempo av mäster, då de utan bänkarne i rad runt salens väggar skulle visa upp händerna, om dessa voro rena. Så lästes upp läxorna på katechesen och så något vårs i Testamentet, som gick runt från den ena handen till den andras. När detta var

ACC. N:R M. 10103 //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

undanstökat, var det att plasera sig i bänkarne; det var sex bänkar med var sin klass. Första bänken var första klass, de största pågarne, andra bänken de största flickorna, tredje bänk var gossar och fjerde flickor, femte gossar, och sjette bänk var "Sandbänken"; där skrevs med en pinne i den slättade sanden, och tabellen hängde å kathederen, och monitören med staven ropade och pekade på tabellen:"Gif akt, vad heter den bokstaven?" - då barnen skrek högt "a" eller "b" eller vad det nu var, då monitören svarade: "Skriv a(b)". När detta var full-skrivet i bänken, strök monitören över med slättan för att vidare fortsätte tills tiden var till ända för denna under-visningen; då brukade vanligen at vara middag på dagen, då mäster blåste i hytte pipan, alltså middags rast.

Om vinterén, då på den tiden var mycket snö att vada uti, så blev även snö i skolsalen, som de stora pågarne hade med sig in med de stora träskostövlarne, som då brukades, så det blev ibland att slå kana inne i skolsalen, då inte maste endå var inkommen. På den tiden fingo barnen sjelf finna på sina lekar utan att hava mäster till hjelp, och jag tror nog, att det var det roligaste av allt, då lekarne var "spela ball", "bygga på bron", "taga enkeleken", "bjuda till kattens bröl-lop" (m.m.) "vattna gåsen", "märka gäss", "rödt lär i spring", "baka kaka på kyrkbacken", då der lavades upp en stenhög, lik-

ACC. N:R M. 10103:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nande en [illegible] kaka, och så plaserades denna nedför backen, då pågarne på ett visst afstånd stod med var sin sten i hand för att slå ner den upplavade kakan; den, som slog bom, fick heta kagebagaren, och måste straffas med att lava upp den nerslagna kakan.

Dessa lekar var viss på sitt sätt och vis mera nyttiga både i ett och annat avseende, än de, som genom lärare skall förstavas (där dem fick tänka sjelva).

Och dugeliga menniskor blev av dessa som på detta enkla sätt undervisades; jag känner både läkare och prostar utaf första rang och värdighet, som genomgått dessa skolmetoder att börja med förutan många andra dugeliga både män och kvinnor, som kanske är ganska sällsynta i dessa tider att finna reda på.

Torde ännu nämnas vad som var ganska sällskapeligt för barnen. - jo, i förstugan, som ledde in till skolsalen, där bodde lärarens höns, och då barnen, som brukade att läsa högt på sina läxor, och då tuppen gol i förstugan och tog överljudet, blev det allt en blandad kör i samarbete, vilket nog inte nu meramfår höras å samtliga ställen. - När det var slut till middag eller kväll, blåste mäster i sin hyttepipa.

Två gånger om året skurades lässalen, först till examen och även till fastelagsgillet, som skulle hållas fastelags-

ACC. N:R M.10103:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

måndag. Det skulle ställas till av de stora pågarne, som hade bästa förmåga till att ordna om denna saken. Så började dessa styresmän att samla ihop pengar till det efterlängtade gillet; at börja med var det 6 skilling(12 öre), som skulle erläggas; sednare åren steg priset till en daler(eller 17 öre i våra pen penger). -

Alltså efter det ivriga väntandet blev det ju fastelags-måndag, då der var i ordning ställt en spelman med sitt drag-spel eller fiol, påtinget för dansen, samt mästers hustru att ordna om kaffe, då barnen anländer i sitt bästa tyg; någon har fått ny klädning eller förkläde, som av kamraterna skall tages i syne och även lite avunsjuka blander sig därmed. Men alltså, nu står kaffedrikningen färdig, och då barnen är samlade till att synas, så tager en af föreståndere-pågarne upp en pappers-lista och läser upp, vilka som har betalt, och så framträder dessa till bordet, får serverat en kopp kaffe, 2 st. ett öres bollar jemte två bitar socker till varje av dessa gäster, och efter denna servering rymes ut salen och dansen börjar. Då denna fortgått en stund, kommer en av de styrande pågarne med en tallrik och vill samla pengar till spelmannen. Kanske det bjuds kaffe än en gång innan gillet slutas, kan inte så noga minnas(då man skall minnas detta för omkring 75 års tid tillbaka). Emellertid vid klockan är 8, så är det

ACC. N:R M.10103:14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

slut med det roliga, då var och en söker sig hem med en del av sina mödrar, väntande i förstugan för att hemta var sina småtingar.

Då-varande lärare var L.W.Franck, ordinarie, och biträdande P.N.Palmkvist; hans lön var omkring 30-40 kr. om året samt mat och husrummet i skolsalen. Dessa lärare har för länge sedan gått ner i jorden vid gamla kyrkan, och däras elev sitter vid sina åttiofem år och skriver detta, som förefanns för 75 år sedan. Skolsalen var allt ohelsosam, då under lästimmarne rägnade svettdropparna ner i boken. Denna gamla skolan är för många år tillbaka nedriven och blev flyttad ner på klockarejorden för att bli bostad för lärare Franck och som ännu i förbättradt skick är bostad åt kantorn, först P.K.Hagman och nu 1930 kantor G. Hagelkvist, så där finnes ännu den gamla folk- o. småskolan kvar ännu.

Nu skall sägas något om "Sjongare-Boelen", som bodde i ett litet hus vid Möllevägen. Huset var överwuxit med en slingerväxt "Hedera", som gick upp över husets tak och väggar, med en liten trädgårds-täppa med malört, lavendel, ambrått med flera gammåldags växter. Hon livnärde sig på folks goda vilja; hon hade några höns og ibland en liten gris; dessa delade bostad med henne sjelf, hönsen lade sina ägg i kakelugnsbänken, hennes egen sängplats.(Solen lyste härligt där). - När

ACC. N:R M. 10103:15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

någon i byen var död och där var gröft graven, så kom Boel med sand i förklädet och sandade på gravplatsen. För detta arbete gick hon sedan til sörjehuset vid begravningen och fick sig gillesmatt för besväret. Hon brukade stödja sig vid en lång täckes-käpp; hennes vanliga klädnad var röd skinkortel och blått kläde("torkle"); knutet i nacken, hade ett särskilt gnällande ljud, när hon snackade, inte något vidare umgänge med andra folk på grund av sitt egendomliga sätt att vara. Hennes ellebrand sökte hon upp av nerfallet ris och annat mindre värdigt material; nu har hon för många år tillbaka upphört med att bära sin risbunka under armen till sin lilla stuga och vidare fortsätta med sitt tarvelige liv här på jorden.

Widare om den allmänna gatan i Kjeflinge, som var platsen för framtågande trupper; mycket krigsfolk höll sina raster här; även hölls gudstjänst, då dessa anlände på söndagen. Det var mest "Prinsens Husarer" med däras stora vackra sidenfanor, som vecklades upp att då för tillfället fladra för vinden, samtidigt den vackra militär-musiken lät höra sig vida omkring i samhället. Efter däras avtågande upptoges platsen även av andra militäriska raster både till fots och häst. Der emellan försummade icke de närboendes gäss och grisar att trängas om gröningen, så fort platsen det tilstäde; nu har

ACC. N:R M. 10103/16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

detta försvunnet från denna jorden, som inte lämner det ringarsta spår av vad den varit, även den klara källbäcken, som ringlade sig fram genom den almänna gatan, har krupet in i Höganäs saltglaserade rör för att taga sig vägen till dess utkomst i Kjeflinge åen; i närheten står ännu den gamla kyrkan på samma plats, så vemodig och sysslolös och skådar ut över allt detta många försvunna, undrande vad som komma skall efter dessa stora förändringar, om den sjelf skall åter uppstå i sitt förra embete igen, som vederbörande högrà autoriteter föreslaget, men församlings-boar nog inte har interesse för at efterkomma, åtminstone inte för närvarande, synes det.

Nu något om vissa platsers benämningar, som f.ex. å hemmandet No 1 i byen, där som beröres av Löddeströms närhet; något kallas för "Vigen"(viken) samt något nära vid "Kattavassen" samt "Kodalen"; på No 11 nära intill var "Waktabacken"; den som leder åt Högsvägen emellan stora landsvägen emellan jorden No 17 och No 14 var en dalsänkning, som kallades "Gudan", som var mycket besvärlig för resanda att framkomma, då mycket snö brukade fyllas i denna fördjupning, och resande måste köra över åkrarne vid sådana tillfällen, då risruskor sattes för att visa vägen över markerna. Å No 14 uppe i marken var var ett kärr(vattensamling), som kallades "Haraldskärr"; i närheten var No 12, som innehade "Gråhöjsbacken", nedanför

ACC. N:R M.10103:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna "Wipekärret", vidare något som hette "Löftäfterna", "Mossängen", "Sköden", det var mossjordarne å No 10 o.s.v. - Nu kommer vi in på möllarens ägor, No 5 o. 7, "Ullsalen", det sades, att folk sett en samling storkar där, bildande en ring, som höll "Storkring," av de församlade storkarne med en innestående i ringen, förestallande den, som var den brottsliga och skulle dömas till döden och blev av dem andra nerstuckan med ett banosår under ena vingen. - Den som åsett detta, kan nu inte sjelf klargöra vidare om förhållandet här-vid-lag. Nära här invid var den s.k. Huslyckan och Bolbron, därifrån fanns ett planterad "Sträde", allé, som gick fram till gården No 5(nu Francks villa).

Så har vi Grytts mosse, där den bästa torven var att) tillverka, men nu för länge sedan uttömd och dels planterad och dels blivet sädesåkrar och betfält m.m. - Mossängens torv var däremot en lätt och odryg vara, mindre värdig att använda som bränsle.

Nu något om den förbi flytande Ån Löddeström. Mitt i ån är en holme, som benämndes "Odvaholmen", nedanför denna är Kjeflinge mölla(numera förändrad till skofabrik), nedom denna ett brådjup, kallad "Trolsahöl", så går strömen ner till bron och "Brohålen", vidare ned för bron 2ne holmar med ån runt sig, så vidtager "Långdjupet" som sträcker sig till "Viken",

ACC. N:R M.10103 /18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

där ån vänder mot Höj, dessförinnan den stora stenen, som ligger mitt i strömmen och i forna tider benämndes "Block", och så intill Ågården och sedan till "Höjsmölla" och vidare ut till Öresund. - Egarne av Höjsmölla var en släkt Torslov; Egare av Kjeflinge mölla var A. och O.Andersson, som var särdeles driftiga i sitt fack. Då sändes dageligen stora lass med mjöl till städerna Malmö och Helsingborg. Trafiken med dessa kvarnar var särskildt storartade; all transport värkställdes med egna hästar och ett mycket körande på dessa steniga och besvärliga landsvägerne med dessa hårt lastade mjöllass . Det sades, att nettovinsten på år kunde ~~upp~~löpa sig till "en tunna gull", och det var en god summa på den tiden. Dessa företagsamma meniskor vilar nu på Kjeflinge gamla kyrkogård under de trenne först omnämnde jernkorsen söder om kyrkan.

Nu något om postväsendet från Kjeflinge. Det var 3 kända postbud. En från Saxtorp till Lund bars av en gammal 80-års gubbe; han hade vanligen två dagars tid på denna resa. Posten var inte mycket; han brukade vara klädd i hög svart hatt, och i denne höga hatt var posten placerad; han brukade stanna till i ett gammalt hus vid gatan(Storgatan nu) för att renovera i hatten angående den posten, han var anförtrodd. Hans namn var Jöns Johansson och var hemma i Saxtorp; hans postdagar var

ACC. N:R M.10103 : 19

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

närsomhelst, inga bestämda dagar.

Andra postbudet gick ut från Norrviddinge prästgård, då kontraktsprosten Möller där residerade. Det var en driftigare postman med wäska; hans namn var Per Larsson, och han stannade till här i Kjeflinge för att i privathus hemta och lämna post. Den tiden bars hit det stora "Fäderneslandet", "Snällposten", "Folkets Tidning" samt "Malmö Allehanda". - "Folkets Tidning" var den mest lästa. - Här på orten, två dagar i veckan, expederades dessa den tiden.

Så det tredje postbudet gick från Söderviddinge två dagar i veckan till Lund.

Han var även försedd med postwäska, han skulle även hava en postväska från Kjeflinge gästgivaregård fram och åter Tisdagar och Fredagar. - Hans namn var Jöns Mårtensson från Söderviddinge; hans riktighet var att när han fick väskan - med samma en besk sup.

Sedan dessa postbud upphört, utsände Lunds postkontor en brevbärare från Lund över Kjeflinge till Höj med deras post och pågick, till Järnvägen kom till stånd, då posten överfördes till Kjeflinge å jernvägsstationen; sednare särskilt postkontor liknande städernas och även brevbärare, som expederar posten i samhället.

Sådana förändringer där vid lag på tid och stunder har skett.